

NY MUSIK

i samarbete med
Wärenstams

Lars Hallnäs

– alla dessa dagar...

fanfare I för trumpet (2009)

Sommardagar I för piano (1995)

fanfare III

Sommardagar II

fanfare VII

Sommardagar III

fanfare IX

Augustidagar 96 för violin och piano (1996)

Minnen... konstruktioner... version för trumpet, violin, piano (2000)

Symmetriska etyder I version för trumpet och violin (2019) – uruppförande

Auf allen Zweigen angetan för violin (2003)

Decemberdagar -00 för trumpet, violin och piano (2000)

Trio Tora

Tora Thorslund, trumpet, Anna Lindal, violin, Kristine Scholz, piano

Lördagen den 12 oktober 2019, kl. 16.00

Wärenstams, Borås

Mycket av den musik **Lars Hallnäs** (f.1950) skrivit, är byggd – inte bara på en uttalat sträng, strukturell grund (han ser sig följaktligen som stående i en modernistisk tradition), utan utifrån föreställningen om ett sökande i det förgångna. Tidigare har han hänvisat till upphittade melodier (om än fiktiva), och därefter talat om sina stycken som ruiner, som låter ana konturerna av musik – om man lyssnar noga. Liknande förhållningssätt präglar hans stycken för solotrumpet:

”Musikalisk arkeologi kan handla om försök till tidstrogen tolkning av gammal musik, som t.ex. *Concentus Musicus* tolkningar av J. S. Bachs musik. Men det kan också handla om musik, som gräver i skärvorna efter en tradition. *Fanfare* (2009) handlar om tio försök att skriva en fanfar. Inte genom imitation, utan snarare genom att just gräva i skärvorna efter en förlorad tradition. Inom ramen för en postmodernistisk ideologi är det helt legitimt att leka med stilar, allusioner och imitationer, att dekonstruera bilden av något. Vad nu dessa stycken – och andra skrivna under samma period – än handlar om, så inte är det en postmodernistisk dekonstruktion. Tvärtom handlar det om en konstruktion av något, en arkeologisk tolkning av något hittat.”

Sommardagar – åtta koraler för piano (1995) är Hallnäs’ första verk för solopiano efter Sturm und Drang-stycket *Om hösten* (1971). Trots titeln handlar det inte på något sätt om pastorala sommarakvareller utan om en musik avskalad allt utanverk. Tonsättaren rör sig allt närmare ”en musikalisk nollpunkt och struntar i vedertaget musikaliskt hyfs”. Han säger rentav att en så kompromisslös musik skulle han aldrig haft mod att skriva på den tid han var på väg mot en professionell tonsättarkarriär.

Var och en av de åtta pianokoralerna inleds med ett kortare, ”äkta” koralfragment, framlyssnat snarare än komponerat. Satsernas fortsättning består av utkomponerade, systematiska betraktelser över de inledande fragmenten. I detta fall har Hallnäs vidareutvecklat den kongruensaritmetiska metod han använder och bland annat arbetat med åtta olika matematiska sållningsprocesser, var och en styrd av fragmentet i fråga. Men som han säger, tekniken är extremt sekundär, det är det klingande resultatet som räknas – i detta fall musik som ett närmast kontemplativt tillstånd.

Augustidagar 96 – fem meditationer för violin och piano kan delvis ses som en fristående fortsättning på *Sommardagar*. Även här inleds varje sats med ett par tonala

ackord som bildar utgångspunkt. Också i detta fall består satsernas fortsättning av utkomponerade betraktelser över de inledande ackorden. Grunden är otvetydigt tonal även om arbetsmetoden inte präglas av ett dur/moll-tänkande. Meditationer med fokus på en klang i taget.

Minnen... konstruktioner... är titeln på en samling om nio stycken för piano, påbörjad 1999: Åtta ”enstämmiga kanoner” baserade på två olika teman och fyra olika kanontekniker plus en avslutande ackordisk sats, en koral. Två av dessa kanontekniker kommer för övrigt till bruk även i det avslutande *Decemberdagar -00*.

I den här framförda versionen spelas först en kanon på piano, därefter samma kanon ännu en gång, nu tillsammans med var sin kanon i de båda övriga instrumenten. Samma tema utsätts alltså för tre olika kanontekniker samtidigt. Därefter följer pianokoralen.

Tonsättarens anvisning lyder: Styckena skall spelas ”molto legato”, som en sammanhängande klanglig helhet där klang bildar botten för melodifragment som skymtar förbi. Tänk ”harmonik” och leta efter fragment av gömda melodier.

I en kanon spelar vi samma sak igen samtidigt som vi fortsätter. I en enstämmig kanon är fortsättningen i viss bestämd mening samma sak som början, samtidigt som den är just en fortsättning.

Symmetriska etyder I för ospecificerade instrument (2019) är fyra mycket korta stycken, som inte kräver någon kommentar utöver själva titeln; den säger allt, menar tonsättaren.

Auf allen Zweigen angetan – variationer för violin över en text av Matthias Claudius (2003) ingår som nummer sju i den serie om tio verk för soloviolin som Hallnäs komponerade mellan 1993 och 2004 och som bär namnet *fromm und fröhlich sein*. Stycket är i flera avseenden en spegling av nr 4, *Seht meine lieben Bäume an* (2002), och utgår liksom detta från samma dikt av Claudius och samma melodi till vilken författaren är tänkt upphovsman. Också i detta fall leder variationerna fram till den avslutande melodin, som ses som genom ett enormt förstoringsglas, den vrids och vänds och dissekeras. Stycket präglas alltså i hög grad av karaktären på den melodi som tonsättaren ”funnit” – i detta fall beskriver han den som ”smånaiv och lite kantig”.

*Seht meine lieben Bäume an,
Wie sie so herrlich stehn,
Auf allen Zweigen angetan
Mit Reifen wunderschön.*

(Ein Lied vom Reifen)

Trots musikens skenbara enkelhet är detta enligt tonsättaren något av det mest komplicerade han skrivit, och även om det klingande resultatet mestadels är enstämigt, är den underliggande konstruktionen byggd i åtskilliga lager – och undantagslöst med den lilla visan som utgångspunkt. Han talar om ett närmast zenbuddistiskt betraktelsesätt, där de olika variationerna fungerar som meditationer över melodi-fragmenten; normal melodisk kausalitet är satt ur spel och ”varje enskild ton måste spelas som om bara den existerade. Om tonerna länkas ihop till fraser faller musiken obönhörligt samman.”

Decemberdagar -00 antyder redan genom sin titel en relation till tidigare verk som *Vinterdagar* (1981), *Sommardagar* (1995) och *Augustidagar -96*. Med samtliga dessa verk, liksom även med *Song* (1973), finns ett släktskap både vad gäller musikaliskt stämningläge och satsteknik. Tonsättaren beskriver det som ett formmässigt arbete med melodifragment, och i detta fall alltså även med kanontekniker. De båda satserna är två olika speglingar av samma material, vilket bland annat speglas i att trumpetens och violinens stämmor byter plats.